

fornia 1974. IX + 518 s., 461 ill. 23 × 26 cm. 13.95.

Instructor's guide to Physical geography today. Contributing consultants: R.K. Julian.

Det er tydeligt, at der er et behov for en ny type lærebøger i fysisk geografi, hvor de dynamiske aspekter sættes i centrum, især strømme af stof og energi, og hvor menneskets relation til de fysiske systemer indgår som et betydningsfuldt faktum. En sådan bog foreligger her, med en fast pædagogisk opbygning og et fortrinligt og inspirerende illustrationsmateriale, hvis reproduktion, der ofret både tid og penge på. Hvert kapitel afsluttes med et resume, og det tilhørende lærehefte indeholder, ligeledes kapitelvis, forslag til opgaver, diskussionsemner, korte spørgsmål af forskellige typer og opstiller de indlæringsmål, der kan nås afh. af timetal. Det er en meget smuk bog, som blot for illustrationernes skyld — mange er farvefotos — er værd at eje.

Ruth Helkiær Jensen

D.K. Fellows: The Environment of Mankind.

An Introduction to Physical Geography. Hamilton Publishing Company, California 1975. 484 s., talr. fig. og fotos. 19 × 23.5 cm. Pund 6.80.

En lærebog i fysisk geografi med afsnit af geologien, som trods sin traditionelt opbyggede, systematiske gennemgang i flere henseender repræsenterer en fornyelse f.eks. afsnittet om den vegetative cyklus og om udviklingen af jordbundstyper. Den er ikke åndløs som så mange bøger af denne art, og dens illustrationsmateriale er fortrinligt, på en gang sagligt og fantasifuldt.

Ruth Helkiær Jensen

B.A. Bolt, W.L. Horn, G.A. MacDonald & R.F. Scott: Geological hazards.

Springer-Verlag, Berlin 1975. VIII + 328 s., 116 figs. 17 × 25 cm. DM 60.00.

Bogen handler om de katastrofedannende geologiske foreteelser som jordskælv, vulkanudbrud, tsunamis, laviner, bjerg- og jordskred og oversvømmelser.

Det er en meget dramatisk bog, der beskriver flere sådanne katastrofer, men hvad der er vigtigt er, at den også gennemgår en række af forudsætningerne og mulighederne for forudsigelser for katastrofer og for at stoppe dem eller i

hvert fald mildne virkningerne af dem.

Kaj Hansen

H. Pape: Leitfaden zur Gesteinbestimmung.

Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1975. VIII + 152 s., 65 Abb., 9 tabeller. 12 × 19 cm. DM 11.80.

Det er en af de mange små, kortfattede Taschenbücher, som tyskerne altid har udsendt til brug for studerende og andre på ekskursioner. Det meste af den er en kortfattet petrografi, der behandler såvel eruptivbjergarter som sedimenter og metamorfe bjergarter samt de vigtigste bjergartdannende mineraler. Sidst i bogen findes så en bestemmelsesnøgle, med hvilken man forholdsvis let kan bestemme en bjergartsprøve, hvis den da ikke hører til de mere sjældent forekommende.

Kaj Hansen

R. Brinkmann: Abriss der Geologie. Bd. 1. Allgemeine Geologie. Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1975. VIII + 226 s., 228 Abb. 28 tabeller. 17 × 24 cm. DM 42.00.

Det er den korte udgave af Brinkmanns Geologi, og da emnerne i vore dage er betydelig flere end for blot 10 år siden, bliver det hele jo en meget sammentrængt fremstilling. Alligevel er det forbavsende, så meget Zeil har fået med og fået behandlet på en moderne og fuldt udtømmende måde. Særlig de exogene processer er behandlet på en anden måde, end man er vant til, idet klimatiske forhold spiller en rolle for ikke blot forvittringsprocesserne, men også for andre af de exogene processer. Bogen slutter med, at forfatteren gennemgår de forskellige teorier for bjergkæde-dannelser deriblandt også den moderne pladetektonik, til hvilket han som adskillige andre geologer stiller sig kritisk. Der er stadig ikke fundet nogen forklaring på hvad der sætter bjergkædefoldningerne i gang.

Kaj Hansen

Y. Herman (ed.): Marine Geology and Oceanography of the Arctic Seas.

Springer-Verlag, Berlin, Heidelberg, New York 1974. 397 s., talr. fig. og tavler. 29 × 22 cm. DM 90.50.

I sit forord skriver Yvonne Herman, at da der stadig er mange uløste problemer og stærkt modsættende meninger inden for udforskningen af Polhavet, og da de

indtil nu foreliggende data findes spredt i den nordamerikanske, sovjetiske og europæiske litteratur, finder hun det nyttigt at få en samlet oversigt over de mange forskellige forskningsresultater og deres udtydning. Bogens 15 kapitler er derfor skrevet af en eller flere forfattere fra henholdsvis USA, Canada, Rusland, Belgien og England.

De mere geologiske kapitler søger at forklare Polhavets topografi, og tektoniske udvikling ud fra de moderne pladetektoniske teorier. Derved bliver man nødt til at udvide emnet til også at omfatte Beringshavet og Nordatlanten ned til Færøerne. Andre kapitler handler om sedimenter i Polhavets forskellige bassiner andre den fysiske oceanografi og faunaen. De sidste to omhandler den atmosfæriske cirkulation under begyndelsen og maksimum udviklingen af sidste nedisning og de mulige årsager til glaciationen.

Det er en overordentlig nyttig og interessant oversigt over de arktiske egnes natur og geologiske udvikling set i belysning af de moderne teorier.

Kaj Hansen

Cr.A. Burk & Ch.L. Drake (eds.): The Geology of continental margins. Berlin 1974. XIII + 1009 s., 730 fig. 22 × 28.5 cm. DM 85.30.

Helt ind i et godt stykke af dette århundrede var kendskabet til oceanernes bund i væsentlig grad baseret på spredte lodskud og bundprøver frembragt af de store engelske og tyske oceanografiske ekspeditioner i sidste halvdel af forrige århundrede. Opfindelsen af ekkoloddet forøgede i hvert fald kendskabet til havbundens relief også på lavere vand betydeligt; men det er først de sidste 20 års anvendelse af elektroniske og akustiske instrumenter, der har ført til en indgående viden ikke blot om havbundens overfladeforhold, men sammen med de efterhånden talrige borer selv på dybt vand har givet et helt anderledes indgående kendskab til strukturen selv i betydelig dybde under havbunden.

Det er alle disse nye oplysninger, man her har samlet særlig i området mellem kontinentalsoklen og den egentlige dybhavsbund. Det drejer sig om 72 afhandlinger skrevet af mere end hundrede geologer og geofysikere. Det er en overvejende geofysisk bog, men tillige af stor interesse for både geologer og geografer og velskrevet og let læselig for disse.

Foruden grænsen mellem kontinenterne og oceanerne behandles også de sedimentologiske forhold og strukturen af enkelte indhave som Middelhavet, Sortehavet og Det røde Hav. Det er en yderst læseværdig og interessant bog.

Kaj Hansen

C. Embleton & C.A.M. King: *Glacial geomorphology*.

Edward Arnold Ltd., London 1975. X + 573 s., talr. fig. 17.5 × 23.5 cm. Pund 8.95.

Embleton og King' håndbog fra 1968 *Glacial and Periglacial Geomorphology* (607 s) foreligger nu i en ny revideret og stærkt udvidet udgave. Den rivende udvikling, som både glacialmorfologien og den periglacial geomorfologi har gennemgået i løbet af de seneste år, har gjort det nødvendigt at adskille de to emner i to selvstændige bøger. Dette er så meget mere rimeligt, eftersom glacialmorfologien og periglacial morfologi i dag udgør to selvstændige geomorfologiske discipliner uden nævneværdige overlapninger.

Bogen er delt i tre dele, der på traditionel måde behandler henholdsvis gletscherbegrebet, den glacial og glaciofluviale erosion, samt den glacial og glaciofluviale aflejring. Hver del har yderligere en kapitelinddeling, der ganske nøje svarer til den tidligere udgave. Teksten er især udvidet med resultaterne fra de mange nye undersøgelser af de glacialmorfologiske processer ved nutidige gletschere, samt teorier om de fysiske forhold under gletschere.

På trods af en meget omfattende gennemgang af den glacialmorfologiske emnekreds, er bogen ikke særlig velegnet som lærebog. Til det formål er den for fattig på illustrationer og for lidet inspirerende. Man savner således ofte forfatterens holdning til stoffet. Derimod er bogen en glimrende håndbog — en samling abstracts, der er ordnet emnemæssigt og ofte i kronologisk rækkefølge. Det er blot en stor ulempe, at litteraturhenvisningerne er opført efter hvert kapitel og ikke i en samlet oversigt bag i bogen. For den, der beskæftiger sig med glacialmorfologi, er det dog vanskeligt at komme uden om Embleton og King's nye bog, ikke mindst fordi oversigtslitteratur i glacialmorfologi er særdeles sparsom.

Johannes Krüger

C. Embleton & C.A.M. King: *Periglacial geomorphology*.

Edward Arnold Ltd., London 1975. 203 s., talr. fig. 17.5 × 23.5 cm. Pund 4.50.

Författarparet Embleton och King har nu sett tiden mogen att bryta ut och utvidga det periglaciala avsnittet ur deras handbok i geomorfologi, vilken första gången publicerades 1968. Detta kan anses vara en logisk utveckling, väl motiverad av den ökade forskningsaktiviteten rörande frostmorfologien samt det växande intresset för jordens subarktiska och arktiska miljöer.

Det är ett aktningvärt försök att systematisera de morfologiska processerna i köldområden, som författarna gått igång med, men man förstår också de svårigheter de mött i arbetet, eftersom den periglaciala definitionen och terminologin ej är entydig och klar. Författarna har i denna situation ofta måst låta sin framställning bli mera ett referat av relevant litteratur än en diskussion av framförda teorier. Detta går igen också i illustrationen av boken, där kartor och skisser är direkt hämtade från olika författares verk. Vad beträffar de fotografiska illustrationerna kunde man väntat sig mera av en bok som denna. Sålunda saknas fotografisk dokumentering av flera av de mera typiska periglaciala terrängelementen.

Varje kapitel avslutas med en förteckning över litteratur till bruk för den som vill följa ett problem vidare. Författarna beklagar själva, att den stora östeuropeiska litteraturen inom ämneområdet på grund av språksvårigheter ej fått den representation den förtjänar.

Harald Svensson

H. Poser (ed.): *Geomorphologische Prozesse und Prozesskombinationen in der Gegenwart unter verschiedenen Klimabedingungen*.

Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1974. 440 s., 198 fig., talr. tabeller og 1 udslagskort. 17 × 24.5 cm. DM 128.00.

Volymen är resultatet av ett symposium i Göttingen under tiden 30/9 — 5/10 1973 och utgör samtidigt en rapport från the Commission on Present-day Geomorphological Processes (i.G.U.). Den omfattar mer än trettio föredrag inom problemområdena Lösungsprozesse, Massenbewegungen, Flächenspülung, Fluviale Prozesse, Äolische Prozesse, Hochgebirgsprozesse, Angewandte Geomorphologie och

Verbreitung der Prozesskombination.

De flesta uppsatserna behandlar detaljstudier inom begränsade undersökningsområden. Ett viktigt undantag utgör den enda artikeln under det sistnämnda problemområdet, där symposiets organisatör professor Poser tillsammans med professor Hagedorn presenterar den senaste versionen av deres världskarta (1:100 milj.) över den regionala fördelningen av aktuella geomorfologiska processer.

Harald Svensson

J. Schmithüsen: *Landschaft und Vegetation*.

Gesammelte Aufsätze von 1934 bis 1971. Arbeiten aus dem Geographischen Institut der Universität des Saarlandes Bd. 18. Saarbrücken 1974. 543 s., ill., 15.5 × 23 cm.

Et festskrift til den saarlandske forsker bestående af et kronologisk ordnet udvalg af hans arbejder, der overvejende omhandler landskabs- og vegetationsgeografi, enkelte med kulturhistoriske aspekter som forudsætning for forståelsen af nutidens landskaber. Hans særlige ekspertise m.h.t. vegetation har tidligt ført ham ind på økologi og menneskets rolle i naturen, hvilket falder i tråd med hans »Humboldt«-ske syn på geografien som beskriver af total-landskabet.

Ruth Helkiær Jensen

J. W. House, A. S. Goudie & J. H. C. Patten (eds.): *Theory and practice in geography*.

D.R. Weymann: *Runoff processes and streamflow modelling*.

B. Fullerton: *The development of British transport networks*.

P.L. Knox: *Social wellbeing: A spatial perspective*.

B.T. Robson: *Urban and social areas*.

J.B. Goddard: *Office location in urban and regional development*.

M.D. Newson: *Flooding and flood hazard in the United Kingdom*.

M.A. Busted: *Geography and voting behaviour*.

W.B. Whalley: *Properties of materials and geomorphological explanation*.

K.R. Sealy: *Airport strategy and planning*.

Oxford University Press. London 1975-76. Hvert hefte ca. 60 sider, Fig. og tavler. 13 × 20 cm. 90 p pr. bd.

Under den fælles titel *Teori og Praksis i Geografien* har Oxford University Press